

Determinatiesleutel van onze inheemse houtachtigen gebaseerd op de winterkenmerken: Knoppen en twijgen.

1. Doornige of stekelige planten	-----	groep 1
planten zonder dorens of stekels	-----	2
2. Knoppen kruisgewijs tegenover elkaar staand	-----	groep 2
knoppen verspreid langsheen de twijgen	-----	3
3. Knoppen op 2 rijen langsheen de twijgen	-----	groep 3
4. Knoppen niet tweerijig verspreid	-----	groep 4

Groep 1 Doornige of stekelige planten

1. Stekels op willekeurige plaatsen
langsheen slanke helgroene buigzame twijgen; struiken	-----	2
Bomen of struiken met doornige takken; takdorens of bladdorens	-----	3
2. Stekels verbreed aan de basis, haakvormig omgebogen top;
bladlitteken smal, 3 sporen, bladstelen steeds geheel afgevallen	-----	rozen
fijne rechte stekels, vrij dicht bij elkaar staand,
bladlitteken vaak moeilijk waar te nemen, omdat de bladdelen
van het afgelopen jaar gedeeltelijk zijn blijven zitten	-----	bramen
3. Zowel takken als bladeren vervormd tot dorens; altijd groene struik	---	gaspeldoorn
bladverliezende boom of struik met bladdorens of takdorens	-----	4
4. Knoppen kruisgewijs tegenoverstaand, klein en donkergrijs;
bruinzwarte twijgen, aanvankelijk behaard	-----	wegedoorn
knoppen verspreid langsheen de twijgen	-----	5
5. Knoppen klein lichtjes in de twijgen ingezonken en verscholen
tussen 2 tot dorens vervormde steunblaadjes	-----	gewone Robinia
knoppen goed zichtbaar niet tussen dorens	-----	6
6. Bladlitteken met 1 spoor	-----	7
Bladlitteken met 3 sporen	-----	8

7. Knoppen slechts omgeven door 1 knopschub, enkelvoudige en tot een drietand vergroeide dorens, zeer breekbaar; bruine, kantige, gegroefde twijgen -----	zuurbes
Knoppen met 2-3 knopschubben; knoppen en twijgen bezet met roestkleurige schubjes -----	duindoorn
8. Knoppen kort gesteeld, 1-3 dorens onder de knoppen; twijgen witgrijs, behaard en afschilferend -----	kruisbes
Knoppen niet gesteeld -----	9
9. Eindknop opvallend groter dan de zijknoppen -----	10
eindknop nagenoeg even groot als de zijknoppen -----	11
10. Twijgen dicht viltig behaard; tot doornen omgevormde kortloten ----	mispel
twijgen olijfgroen-bruin en meestal kaal, soms dorens -----	wilde peer
11. Knoppen naast doren of doornachtige twijg; twijgen grijsachtig en zwak behaard -----	meidoorn
Knoppen niet naast doren; roodbruin, fijnbehaarde twijgen -----	sleedoorn

Groep 2 Knoppen kruisgewijs tegenoverstaand

1. Knoppen naakt: geen knopschubben -----	2
Knoppen omgeven door 1 of meerdere knopschubben -----	4
2. Ronde twijgen, grijsachtig en dicht behaard; 2 langwerpige gevouwen blaadjes beschermen andere plantendelen; bloemknoppen eindstandig en zeer groot -----	wollige sneeuwbal
twijgen slechts weinig behaard en anders gekleurd -----	3
3. Bladknoppen dicht tegen de twijgen aanliggend, bloemknoppen groter en bolvormig; roodachtige twijgen -----	rode kornoelje
bladknoppen niet tegen de twijgen aanliggend, bloemknoppen niet duidelijk te onderscheiden; donkergroene twijgen ---	gele kornoelje

4. Knoppen omgeven door 1 vliezige knopschub (2 vergroeide schubben), roodachtig-groen; bruinigrijze kantige twijgen	-----	gelderse roos
meer dan 1 knopschub	-----	5
5. Klimplant: plant windt zich met behulp van stengel of bladstelen omheen andere planten of voorwerpen	-----	6
Geen klimplant: boom of struik	-----	7
6. Twee - vier groene knopschubben, erg los t.o.v. elkaar; bladlitteken met 3-(5) sporen; ronde, gladde stengels	-----	wilde kamperfolie
vijf of meer knopschubben; bladlittekens niet duidelijk; stengels hoekig en gegroefd; uitrafelende schors	-----	bosrank
7. Knoppen zwartfluwelig behaard, kegelvormig en afgerond, eindknop groter dan zijknoppen	-----	es
knoppen niet zwartfluwelig behaard	-----	8
8. Knopschubben bruin-roodbruin	-----	9
knopschubben groen of groenig, eventueel anders gekleurde top of rand	-----	11
9. Minstens 5 schubben licht uiteen wijkend zodat de jonge bladeren zichtbaar zijn; kale bruinigrijze twijgen met veel kurkporiën en opvallend verdikte knopen	-----	vlier
knopschubben goed gesloten omheen de jonge plantendelen; twijgen anders	-----	10
10. Knoppen groter dan 1 cm, kleverig; eindknop duidelijk groter dan zijknoppen; onder elke knop opvallend sikkelvormig bladlitteken met 3-7 sporen	-----	paardenkastanje
knoppen ongeveer 3 mm groot en niet kleverig; eindknop nagenoeg even groot als de zijknoppen; twijgen ruw door kurkafzetting	-----	spaanse aak
11. Knoppen volledig groen; bladlitteken met 1 spoor	-----	12
knoppen tweekleurig; bladlitteken met meerdere sporen	-----	14
12. Jonge twijgen donker groen en vierkantig op doorsnede door afzetting van 4 overlangse kurklijsten; eivormige, groene knoppen, tegen de twijgen aanliggend	-----	kardinaalsmuts
jonge twijgen rond op doorsnede	-----	13

13. Twijgen kaal en grijsgroen; knoppen groen ----- sering
- jonge twijgen bruin met duidelijke kurkporiën, weinig behaard;
knoppen klein, eivormig en puntig;
struik behoudt lang zijn bladeren ----- wilde liguster
14. Knoppen 10 mm groot, 4-6 knopschubben met bruinrode top;
twijgen groenbruin ----- noorse esdoorn
- knoppen 8-10 mm, minimum 6 knopschubben;
knopschubben met rode rand; groene twijgen ----- gewone esdoorn

Groep 3 Knoppen op 2 rijen

1. Knoppen spoelvormig, steeds groter dan 1 cm;
minstens 9 glanzende, helbruine knopschubben ----- beuk
- knoppen anders van vorm, hoogstens 1 cm groot ----- 2
2. Knoppen bedekt door 1 purperrode knopschub;
bij elke knop een donkere ring omheen de twijg;
twijgen groen, kaal en afschilferend ----- plataan
- knoppen met meer dan 1 knopschub; geen ring bij elke knop ----- 3
3. Knoppen eivormig, 2-(3) donkerrode, ongelijke knopschubben ----- linde
- steeds meer dan 2 knopschubben ----- 4
4. Knoppen langwerpig en puntig, dicht tegen de twijgen aanliggend;
bruine, glanzende knopschubben ----- haagbeuk
- knoppen bol- of eivormig, afstaand ----- 5
5. Knopschubben groenbruin, behaarde rand;
beklierde, behaarde twijgen ----- hazelaar
- knopschubben zwartbruin; zwarte takken ----- iep

Groep 4 Knoppen willekeurig volgens een schroeflijn ingeplant

1. Twijgen ruw: kortloten komen voor als kleine, zijdelingse kraterachtige stompjes,
hierin knoppen als lichtbruine, gladde punten ----- europese lork
- twijgen niet zo, knoppen goed zichtbaar ----- 2

2. Twijgen roodbruin, draadvormig en kruipend; kleine struik (2-15cm) - -	veenbes
twijgen anders: grote struik of boom - - - - -	3
3. Knoppen naakt; buitenste jonge bladeren bruin met zichtbare nerven; twijgen grijsbruin en fijn behaard, bezet met kurkwratjes - - - - -	sporkehout
knoppen met 1 of meerdere knopschubben - - - - -	4
4. Schijnbaar slechts 1 knopschub; knoppen klein - - - - -	5
duidelijk meer dan 1 knopschub - - - - -	6
5. Twijgen groen en veelal hoekig gevleugeld; struik hoogstens 1m hoog - - - - -	bosbes
twijgen niet hoekig gevleugeld, mogelijk behaard; kleine kegelvormige knoppen, dicht tegen de twijg aanliggend; struik hoger dan 1m of boom - - - - -	wilg
6. Twee – drie knopschubben - - - - -	7
minstens 4 knopschubben - - - - -	14
7. Knoppen gesteeld - - - - -	8
Knoppen niet gesteeld - - - - -	9
8. Schors ruw, zwartbruin-paarsachtig; jonge twijgen kaal en kleverig - - - - -	zwarte els
schors glad, grijsachtig; jonge twijgen behaard - - - - -	grauwe els
9. Zowel knoppen als twijgen behaard - - - - -	10
twijgen kaal, knoppen kunnen behaard zijn - - - - -	12
10. Twijgen en knoppen dicht witviltig behaard - - - - -	witte abeel
geen witviltige beharing op twijgen en knoppen - - - - -	11
11. Knoppen ovaal en toegespitst, roodbruin; jonge twijgen bruingrijs, bedekt met een wit dons dat loskomt wanneer men erover wrijft - - - - -	grauwe abeel
knoppen bolvormig; twijgen dicht behaard; afschilferende schors - - - - -	zachte berk
12. Twijgen en stam ruw, bezet met kurkwratjes; takken enigszins overhangend; knoppen klein, spits en kleverig - - - - -	ruwe berk
twijgen zonder kurkwratjes, niet overhangend - - - - -	13

13. Knoppen op duidelijk bladkussen; bladlitteken half cirkelvormig	-----	tamme kastanje
geen bladkussens; knoppen boven een hartvormig bladlitteken; merg geladderd	-----	notenboom
14. Knoppen kleverig	-----	15
Knoppen niet kleverig	-----	16
15. Bladknoppen kegelvormig, geelbruin; bloemknoppen eivormig en puntig, glanzend kastanjebruin en gegroepeerd aan de top van de twijgen	-----	ratelpopulier
Bladknoppen kegelvormig en puntig, glanzend kastanjebruin; bloemknoppen groter en minder dicht tegen de twijgen aangedrukt, helgroen	-----	zwarte populier
16. Knoppen dicht bij elkaar naar het einde van de twijgen toe, verschillende zijknoppen rond de eindknop; twijgen steeds kaal	-----	eik
eindknop alleenstaand of vergezeld van 1 zijknop; twijgen kunnen behaard zijn	-----	19
17. Knoppen stomp; knopschubben gewimperd	-----	zomereik
knoppen spits	-----	18
18. Knoppen lichtbruin, mat; twijgen olijfbruin	-----	wintereik
knoppen roodbruin, glanzend; twijgen donkergrijs	-----	Amerikaanse eik
19. Knoppen behaard	-----	20
knoppen niet behaard	-----	21
20. Bladlitteken met minstens 5 sporen; jonge twijgen aanvankelijk weinig behaard, later kaal	-----	lijsterbes
21. Knoppen langwerpig en spits, enigszins gekromde top; knopschubben donkerbruin met lichter gekleurde rand; jonge twijgen olijfgroen, meestal behaard aan het uiteinde	-----	vogelkers
Knoppen eivormig en puntig; knopschubben roodbruin, glanzend; jonge twijgen glanzend en grijsgroen	-----	zoete kers